

ก้องแสง ภูวินศักดิ์สกุล 2557: นิเวศวิทยาของละมั่ง (*Cervus eldi*) และเนื้อทราย (*Axis porcinus*) ที่ปล่อยในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเวียงลอ จังหวัดพะเยา ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (วิทยาศาสตร์ชีวภาพป่าไม้) สาขาวิทยาศาสตร์ชีวภาพป่าไม้ ภาควิชาชีววิทยาป่าไม้ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก: ผู้ช่วยศาสตราจารย์รองลาก สุขมาสรวง, วท.ด. 127 หน้า

การศึกษานิเวศวิทยาของละมั่งและเนื้อทรายที่ปล่อยในเขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าเวียงลอ จังหวัดพะเยา ดำเนินการระหว่างเดือนกันยายน พ.ศ. 2555 ถึงเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2556 รวมระยะเวลา 1 ปี มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะประชากร การใช้พื้นที่อาศัย ชนิดพืชอาหาร ความสัมพันธ์กับสัตว์ป่าชนิดอื่น และกิจกรรมในรอบวัน โดยวิธี Fecal pellet group count ร่วมกับการใช้กล้องดักถ่ายภาพ การสังเกตโดยตรง

ผลการศึกษาพบว่าความหนาแน่นประชากรละมั่งเฉลี่ย 0.12 ตัว/เฮกตาร์ เนื้อทรายมีความหนาแน่นเฉลี่ย 0.30 ตัว/เฮกตาร์ โครงสร้างประชากรละมั่งพบสัดส่วนเพศผู้เต็มวัย: เพศเมียเต็มวัย: กอนเต็มวัย: ลูกอ่อนในประชากรเท่ากับ 11.35: 54.04: 32.32: 1.88 เพศผู้ต่อเพศเมียเท่ากับ 1: 1.38 เพศเมียต่อลูกอ่อนเท่ากับ 1: 0.01 อัตราการทดแทน (recruitment rate) มีค่าร้อยละ 1.91 ละมั่งอยู่เป็นฝูงร้อยละ 80.48 มีจำนวนตัวต่อฝูงในฤดูเลี้ยงเท่ากับ 3.50 ตัวต่อฝูง โครงสร้างประชากรเนื้อทรายเท่ากับ 44.95: 38.41: 13.53: 2.86 เพศผู้ต่อเพศเมียเท่ากับ 1: 0.93 เพศเมียต่อลูกอ่อนเท่ากับ 1: 0.01 อัตราการทดแทนเท่ากับร้อยละ 2.94 เนื้อทรายอยู่เป็นฝูงร้อยละ 62.50 มีจำนวนตัวต่อฝูงในฤดูเลี้ยงเท่ากับ 2.10 ตัวต่อฝูง ละมั่งปรากฏในพื้นที่ทุ่งหญ้ามากที่สุดร้อยละ 28 กิจกรรมมนุษย์ร้อยละ 25 ป่าเบญจพรรณร้อยละ 16 ป่าเต็งรังร้อยละ 7 เนื้อทรายปรากฏในพื้นที่กิจกรรมมนุษย์มากที่สุดร้อยละ 49 ทุ่งหญ้าร้อยละ 33 ป่าเบญจพรรณร้อยละ 25 และป่าเต็งรังร้อยละ 24 ละมั่งกินพืชอาหารทั้งหมด 126 ชนิด เป็นไม้ยืนต้น 41 ชนิด ไม้ล้มลุก 31 ชนิด ไม้พุ่มและไม้พุ่มขนาดเล็ก 25 ชนิด ไม้เถา และไม้เถาล้มลุก 20 ชนิด หญ้า 7 ชนิด เฟิร์น 1 ชนิดและไผ่ 1 ชนิด ฤดูเลี้ยงพบพืชอาหารละมั่ง 107 ชนิด ฤดูฝน 88 ชนิด เนื้อทรายพบกินพืชอาหาร 130 ชนิด เป็นไม้ยืนต้น 44 ชนิด ไม้ล้มลุก 31 ชนิด ไม้พุ่มและไม้พุ่มขนาดเล็ก 23 ชนิด ไม้เถา และไม้เถาล้มลุก 23 ชนิด หญ้า 6 ชนิด เฟิร์น 2 ชนิดและไผ่ 1 ช่วงฤดูเลี้ยงพบ 102 ชนิด ฤดูฝนพบ 98 ชนิด ละมั่งและเนื้อทรายกินพืชอาหารเหมือนกัน 99 ชนิด โดยมีค่าความคล้ายคลึงของชนิดพืชอาหารของละมั่งและเนื้อทรายคิดเป็นร้อยละ 78.12 การปรากฏของละมั่งมีความสัมพันธ์กับเนื้อทรายในทางบวกร้อยละ 23.90 อย่างมีนัยสำคัญ ขณะที่การปรากฏของเนื้อทรายมีความสัมพันธ์กับการปรากฏตัวของกลุ่มชะมดอีเห็นในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญ ละมั่งส่วนใหญ่มีกิจกรรมในช่วงเวลา 16.00 น. มากที่สุดและออกหากินมากที่สุดอีกครั้งช่วงเวลา 03.00 น. เป็นต้นไปจนถึงเวลา 06.00 น. จากนั้นลดระดับลงจนน้อยที่สุดในช่วงเวลา 09.00 น. ถึงเวลา 13.00 น. เนื้อทรายมีกิจกรรมมากที่สุดสองช่วงเวลาคือ 17.00 น. - 18.00 น. และ 5.00 น. - 6.00 น. ตามลำดับ สาเหตุการตายของละมั่งและเนื้อทรายพบว่าส่วนใหญ่มาจากการลักลอบล่าของพรานป่า และจากสุนัขบ้าน ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาและจัดการละมั่งและเนื้อทรายที่ปล่อยในพื้นที่ได้เสนอไว้ในการศึกษานี้

ลายมือชื่อนิสิต

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก